Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
ВІВТОРОК, ЧЕТВЕР І СУБОТУ
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ. Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. SINGLE COPY 4 CTS.

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 16-го ЖОВТНЯ 1920. ЧИСЛО 125. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, OCTOBER 16, 1920. No. 125.

БОЛЬШЕВИКИ ДАЮТЬ ПОЛЬЩІ БОГАЦТВА УКРАЇНИ.

АМЕРИКА НЕ ПРИЗНАСТЬ ПОЛЬСЬКО-РУССКОГО ПОДІЛУ ЗЕМЕЛЬ.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

УКРАЇНСЬКЕ ЗЕЛІЗО ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

РИГА, 14. жовтня. (А. П.). — **Большевики й Поляки викінчили договір в Ризі, на підставі котрої Польща дістає концесії на дерево в Росії, а концесії на зелізну руду на Україні. Ці концесії дістають Поляки замість золота, якого вони домагалися від Росії. Якраз ізза того золота протягнулися так довго наради в Ризі.**

ВРАНҐЕЛЬ І УКРАЇНА.

Аґенція „Іст Експрес" доносить зі Севастополя про заяву яку зложив ґен. Вранґель перед дневикарами в справі України. Уряд Вранґеля буде слідити з найбільшою увагою перебіг переговорів в Ризі. Уряд опирається на ноті американського і французького правительств, які признають прінцип неподілимости Росії. Тому уряд Вранґеля ніколи не згодиться на признання державної самостійности України. Польща, яка попирає Петлюру, може через те попасти в конфлікт з антибольшевицькою Росією. Уряд Вранґеля завізвав в Парижу уповноважених представників України (Президію Укр. Нац. Ком. в Парижі: Маркотуна, Могилянського і Цитовича. — Прим. ред.) в ціли виготовлення спільного статуту в справі взаємовідносин між Велико-Росією і Україною.

Отся заява Вранґеля, значить, стоїть у різкій суперечности до заяви ґен. Маркова у Варшаві, який заявив, що Вранґель визнає всім окраїнним народам Росії право повного самовизначення аж до відірвання від Росії. („У. Прапор").

ЖИДИ ТІКАЮТЬ МАСОВО З УКРАЇНИ.

БЕРЛІН, 12. жовтня. („Ді Цайт"). — Рабін Шайпер з Америки, котрий виїхав як відпоручник ратункових орґанізацій до Бесарабії, повернув до Варшави і там розказував нечувані річи про те, що кипить на границі Бесарабії.

Українські Жиди так перестрашені останними подіями, що не знають, що зі собою почати. Бідні, голі, примираючи з голоду, покидають масами міста на Україні і тікають в напрямі до Бесарабії, де хоч чують яке-таке безпеченство життя.

ЧЕСЬКІ „СВОБОДОЛЮБЦІ" НА УЛУГАХ ПОЛЬСЬКОЇ ШЛЯХТИ!

Доносить до „Нової Доби", чеські власти на Підкарпатській Україні по інструкціям з Праги, арештують нещасних українських утікачів з Галичини і передають їх назад в руки польських опричників. І так — дня 9. вересня ц. р. арештовано девятьох військових Галичан, яких вивезено на границю Галичини і кинено в пащу польських людожерів. Подібних випадків мало бути вже кілька.

ДИМІСІЯ МАРҐОЛІНА.

„Воля" доносить, що голова української дипльоматичної місії в Анґлії, А. Марґолін, подався до димісії.

УКРАЇНСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ НА КОНФЕРЕНЦІЮ В БРУКСЕЛІ.

Українськими делеґатами на міжнародну фінансово-економічну конференцію в Брукселі іменовані: посол в Бельґії і Голяндії Яковлів, Тимошенко і Цаскалюк.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ВИДАВНИЦТВ У ВІДНИ.

Як доносить „Воля" у Відни заклався „Союз Українських Видавництв за кордоном", в якому обєднались „Вернигора", „Книгоспілка", „Вид. Відд. Дніпросоюзу" та „Катеринославське вид. Т-во". З иншими українськими видавництвами, які під сю пору працюють у Відні, йдуть переговори. Мета СУВ-у — координація видавничої діяльности.

МЕДИЧНИЙ КАЛЕНДАР — ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ.

„Воля доносить, що серед українських лікарів за кордоном виникла думка видати на 1921 рік український календар — енциклопедію, з цілою низкою компілятивних і оригінальних статей і оглядів, обіймаючих період війни та революції, з яких земські та городські робітники медицини могли би поповнити недостачі в своїх спеціяльних заняттях, що виникли з браку звязку з західною Европою.

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ В ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІЙ РАДІ ЖІНОК.

Як доносить „Воля" в днях 8—13. вересня ц. р. відбулася в Христіянії Конференція Інтернаціональної Ради жінок. В програмі цеї конференції стоїть: питання економічні та індустріяльні, що торкаються жінки; питання виховання і суспільної моралі; ліґа націй та що вона дасть жінкам. В конференції приймають участь представниці національних жіночих рад, які обєднують всі жіночі орґанізації в певній країні. Українська Національна Рада жінок прийнята до Інтернаціональної Ради і дістала 12 місць на конференції в Христіянії.

З РОСІЇ.

ФРАНЦІЯ ПЛЯНУЄ ДАЛЬШУ ВІЙНУ ПРОТИ РОСІЇ.

(Телеграфує Ральф Кортней до „Ню Йорк Трибюн").

ПАРИЖ, 13. жовтня. — В достовірних французьких кругах впевняють, що діяльна протибольшевицька політика по стороні всіх пограничних держав принесе недалеку загладу советському правительству в Москві.

Такі розмови, за спонукою Франції, йдуть вже серед народів від Балтійського до Чорного моря.

Коли з таких розмов вийде згода і взаїмна поміч, то русско-польське перемире, заключене в Ризі, буде лише відпочинком для Поляків, щоб вони могли приготовити нову офензиву. Поляки взяли би провід в нових военних операціях, а їм до помочі станули би навіть і Фінці.

Кромі того запевнене есть співділанне Румунії, Угорщини, а вже й Чехословаччина — як доносять — показує меньшу опозицію до таких плянів.

ПОЛЬЩА ВЖЕ ПЛЯНУЄ „СВОЄ" ПРАВИТЕЛЬСТВО НА БІЛОРУСИ.

Висловлюють надію, що можбуде установити нове білоруське правительство, котре співділало би разом з Поляками. Тимчасом ґенерал Вранґель разом з Українцями, Мадярами і Румунами по своїй лівій руці, а сибірськими протибольшевицькими елементами по правій руці, пічне натискати з полудня в своїм великанськім змаганню, щоб зломити режім Леніна-Троцького.

ВАРШАВА, 13. жовтня.—Доносять, що ґенерал Балахович пробує створити білоруську державу зі столицею в Минську.

(Балахович), це бандит, який по випущенню з криміналу зорґанізував російську армію з добровольців в Польщі — ред.).

БОЛЬШЕВИКИ ПОПРАВИЛИСЯ.

ЛОНДОН, 13. жовтня.—Русскій советський рапорт з вівтірка, присланий бездротним телеґрафом до Лондона сьогодня, доносить про успіх большевицьких військ на цілому фронті від Минська до Криму. В звідомленню доноситься про знищенне двох польських дивізій в околиці Александровська на кримському фронті.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 13-го жовтня. — Надійшли вісти про відобранне большевиками Маріюполя і Бердянська над Азовським морем.

„ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ РОСІЇ" ПРИ ПОМОЧИ АМЕРИКИ.

Осередком буде Україна.

(„Юніверсал Сервіс").

ВАШІНҐТОН, 14. жовтня. — **Нова й сильна федерація орґанізується, як „Злучені Держави Росії" — сказано сьогодня урядово.**

Ця федерація обійме Білорусь, цілу Україну, всю козацьку територію межи морем Азовським і Волгою і цілу територію, яку займає тепер Вранґель.

Ціла отся територія обіймає три семі части всього населення европейської Росії.

Першим президентом нової републики був би — як думають — ґенерал Вранґель, котрий пропонує, щоб злучити сейчас військові сили ріжних держав, і виконати загальний наступ на совети.

Таке велике есть заінтересованє Злучених Держав ґенералом Вранґелем, що вони вислали адмірала Нютона А. МкКоллі і полковника Кесля, щоб оглянули цілий його фронт.

Політичний наслідок пропонованої нової федерації, як сказано в урядових кругах Вашінґтону, буде практичне відновленне правління Керенського під більше популярним іменем.

Сильно зазначувано в урядових кругах, що Злучені Держави підопруть морально, коли вже не визнають цілковито, ці „Злучені Держави Росії". Вони будуть одначе обстоювати, щоби нове правительство зробило все, що в його силі, щоби взяти під свою контролю тільки старої Росії, кілько можливо, так щоб Росія не розпалася, як це оголосило американське правительство.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

АМЕРИКА ПРОТИ ПОЛЬСЬКО-РУССКОГО ТОРГУ ЗЕМЛЯМИ.

Не признасть польської границі на сході.

(Телеграма „Н. Й. Таймса").

ВАШІНҐТОН, 14. жовтня. — **Американське правительство, як про це мож було довідатися сьогодня, не признасть важним ніякий договір межи Польщею і советською Росією, який має на ціли розпоряджатися російською територією без згоди російського народа, висловленої таким репрезентаційним русским правительством, яке буде визнане зі сторони Злучених Держав.**

Нема признак, щоб Злучені Держави поробили якісь кроки сейчас, щоби ударемнити угоду межи Польщею і Москвою; але високі правительственні урядники зовсім ясно заявили, що стейт департамент не признасть ніякого забрання русскої власности.

Урядники хочуть зробити ріжницю межи польсько-русским перемирєм і мировим договором, який буде містити докладні услівя і в котрім буде спроба усталення границь.

Сказано одначе, що коли відвічальне русске правительство буде утворене і коли це правительство узнасть договір, заключений межи большевиками і Поляками, то тоді американське правительство буде в тім положенню, що узнасть договір.

Умови перемиря в Ризі згадують про начеркнення остаточного мирового договору і установляють лінію завішення оружа. Росія й Україна зрікаються всяких претенсій до території на схід від цеї лінії. Ця лінія есть в значнім віддаленню від етноґрафічної лінії Курзона, усталеної державами в Парижі і втискається на територію, яку американське правительство вважає „чисто російською". (?).

Можливо, що стейт департамент виготовить комунікат до польського правительства про цю справу.

АМЕРИКАНСЬКІ ЖОВНІРИ МОРДУВАЛИ ТУБИЛЬЦІВ НА ГАЇТІ.

Вистріляли разом 3.250 людий.

ВАШІНҐТОН, 13. жовтня. — Обжалуванне сенатора Гардінґа, що маринарська контроля над Гаїті принесла тисячі вбитих тубильців, потвердив урядово секретар маринарки Деніелс. Він оголосив сьогодня звіт бувшого команданта мейора ґенерала Джорджа Барнета, який провадив слідство на Гаїті.

Звіт обіймає 109 сторін і ясно вказує, що американські жовніри і місцева жандармерія вбили 3.250 людий, за час американської контролі на Гаїті. Звіт говорить, що американські моряки вбивали тубильців без застанови, на що звертав увагу полковника Россела командант островів Гаїті, ґенерал Барнет в жовтні 1919 року.

Це убиванне людий мало місце підчас т. зв. „примусової праці", до якої тубильці обовязані після гаїтського закона; вони опиралися одначе йти на роботу до несвоїх дистриктів.

ТРИ АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ НА ЧОРНОМУ МОРЮ.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 13-го жовтня. — Три военні американські кораблі прилучилися до аліянтської фльоти, щоб недопустити большевиків до комунікації з Новоросійськом, Батум, Трапезунтом і Анґорою. Незабаром має прибути ще 4 американських кораблів.

З ПОЛЬЩІ.

ПОЛЯКИ НЕ ХОЧУТЬ ВСТУПИТИСЯ З ВИЛЬНИ. — ГРОЗЯТЬ РЕВОЛЮЦІЄЮ.

ВАРШАВА, 14. жовтня. — Стародавне місто Вильна, 225 миль від Варшави, може стати болючою раною Европи.

Литовці, котрі уважають Вильну за свою столицю, дуже обурені за те, що її заняли Поляки, а аліянти — Британія і Франція — хочуть, щоби Желіґовскі забрався з міста, щоби в той спосіб зберечи мир. Вони зажадали від Польщі, щоб вона забрала Желіґовского.

З достовірних жерел доносять, що Польща приготовляє ноту до аліянтів в справі Вильни. Вона має сказати, що не може усунути Желіґовского, бо польська армія збунтувалаби-ся.

В ноті сказано, що в польській армії зложеній з 60.000 людий нема такої дисципліни, як в німецькій, або англійській. Тому це неможливо, щоб відділи воювали проти уроженців Вильни і околиці, котрі кажуть, що вони є в себе дома.

Польські урядовці обурені на аліянтів за таке домаганне, особливо на Анґлію, котра думає, що то польське правительство підюдило жовнірів заняти Вильну.

ПОЛЬЩА В РОЗПУЧЛИВІМ ЕКОНОМІЧНІМ ПОЛОЖЕННЮ.

(Телеграфує А. Р. Декер, кореспондент газети „Івнінґ Стар" з Вашінґтону).

ВАРШАВА, 14. жовтня.—По 6 літах военного знищення і деморалізації, Польща зачала еру мира. Все одно, чи мир буде трівкий, чи хвилевий, Польща буде мати нагоду зачати працю, щоби хоч щось вирятувати з пожару.

Розпучливе фінансове положенне Польщі вимагає сейчасового полагодження. Польські урядники кажуть, що лише одинока Америка може дати жизненну поміч, яка могла би відвернути катастрофу, котра майже таксамо нещаслива, як наїзд большевиків. Польща стрічає недходячу зиму зі жнивами, які вже на початку були лихі, а опісля ще зменьшилися через спустошення ворога.

До того всього прилучається ще політичне нещастє: Межи собою бореться 14 партій, а це ще збільшує комплікацію державних справ.

ЛІҐА НАРОДІВ КАЖЕ ПОЛЯКАМ ЗАБРАТИСЯ З ВИЛЬНИ.

ПАРИЖ, 14. жовтня. — Леон Буржоа, президент Ради Ліґи Народів, приняв сьогодня Іґнаца Падеревского і сказав йому, що заняттє Вильни польськими військами було зломанням приречення, даного Польщею перед Ліґою. Він зажадав, щоби польське правительство старалося всіми силами положити конець окупації.

Коли би Вильна не була сейчас евакуована, то Буржоа сказав Падеревскому, що Ліґа Народів буде мусіла зійтись і провірити ціле положенне, яке мож уважати дуже поважним.

ПОЛЯКИ ЩЕ ЙДУТЬ ВПЕРЕД, ЗАКИ РОЗПІЧНЕТЬСЯ ЗАВІШЕННЄ ОРУЖА.

ВАРШАВА, 14. жовтня.—Поляки заняли Молодечно, 40 миль на північний захід від Минська, як про це доносять сьогодня звідомлення.

Коло Коростеня взяли Поляки 2.000 бранців, 12 гармат, 40 кулеметів і велику скількість военних матеріялів.

ДАЛЬШИЙ ПОЛЬСЬКИЙ НАСТУП.

ВАРШАВА, 13. жовтня. — Урядове звідомленне доносить, що Поляки, серед боїв з большевиками коло Кійданова, на полудневий захід від Минська, зловили більше ніж 700 большевиків та прогнали 3 большевицькі дивізії поза лінію установлену в Ризі.

З РІЖНИХ СТОРІН.

КОНВЕНЦІЯ НЕЗАВИСИМИХ СОЦІЯЛІСТІВ В НІМЕЧЧИНІ.

ГАЛЛЄ, (Німеччина), 13. жовтня. — Горожанську війну, як одинокий спосіб, щоби установити пролетарську державу в Німеччині, проголошував сьогодня на конвенції независимих соціялістів Давніґ, провідник про большевицького крила. Він заявився також за союзом зі советською Росією. Другий бесідник, Кріспіян, провідник умірковаиих елементів, хоч приймив в засаді диктатуру пролетаріяту, то одначе противився тероризмови, при помочи якого малобися осягнути ту ціль. Він говорив також проти піддання себе Москві.

СТРАЙК АНҐЛІЙСЬКИХ МАЙНЕРІВ МАЄ РОЗПОЧАТИСЯ В ПОНЕДІЛОК.

ЛОНДОН, 14. жовтня. (А. П.) — Делеґати углекопів, зібралися сьогодня рано, щоб обдумати справу кризи, яка повстала через те, що майнери відкинули предложенне властителів що до підвижки платні. Делеґати рішили, що по відомленне про страйк, дане якийсь час перед тим, кінчиться в суботу.

То значить, що великий страйк углекопів, якого побоювалися від довшого часу, розпічнеться в понеділок, коли щось тому не запобіжить.

Пропозицію властителів копалень в справі підвижки відкинули углекопи 635.098 голосами проти 181.428.

ЗАГОВІР НА СЕРБСЬКОГО РЕҐЕНТА.

БРУКСЕЛЯ, 12. жовтня. — Зроблено замах, щоби замордувати князя Александра, реґента Сербії, підчас його недавної візити в Босній. Таке доносить чорногорське пресове бюро. Сказано там: „Кинено бомбу під поїзд, яким сербський реґент Александер вертав зі Сараєва. Два вагони розбито, але князь вийшов цілo. Заряджене слідство не видало результатів.

„Посадник і міська рада Сараєва зрезиґнували".

ПЛЕБІСЦИТ В КАРИНТІЇ НА КОРИСТЬ АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 12. жовтня. — Телеґрами до віденських газет в справі плебісциту в Каринтії доносять, що дві третих голосів віддано за тим, щоб плебісцитова територія належала до Австрії.

РУССКО-ФІНСЬКИЙ МИР ПІДПИСАНИЙ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС, 14. жовтня. Русско фінський мировий договір підписало сьогодня в Дорпаті Естонія.

БОМБА В МІСТІ КОРК В ІРЛЯНДІЇ ЗНИЩИЛА МУНІЦИПАЛЬНИЙ ДІМ.

КОРК, (Ірляндія), 9. жовтня. (А. П.). — Часть ратуша (сіти гол) знищена сьогодня бомбою, яка вибухла около 4 години рано. Чути було 6 експльозій, почім слідував огонь з крісів. О скільки звісно, нема втрати в людськім життю.

Найбільше потерпіли компанти на західній части будинку.

МЕКСИКО ПРОГАНЯЄ БУНТАРІВ.

ВЕРА КРУЗ, 9. жовтня. — Ґенерал Фелікц Діяз, бувший провідник бунтарів, має бути перевезений на остров Гавана. Діяз вибрав радше вязницю вигнанне. Коли йому дали до вибору. Пізнійше одначе правительство змінило свою думку і уважало за безпечнійше вивезти Діяза з краю.

РОЗБИВСЯ ПОЇЗД ПІД ПАРИЖЕМ.

ПАРИЖ, 9. жовтня. — 30 або й більше осіб згинуло, а 50 е ранених коли поспішний поїзд Париж — Нант наїхав на товаровий. Цей випадок трапився на малий стації Гуіль, на передмістю Парижа.

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50

Single copy 4 cents. Поодиноке число 4 центи.

В Канаді належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими грішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При вимінї числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцеляриї Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

ПОЛЬСЬКО-РОСІЙСЬКИЙ МИР.

Говорім куди хочемо, то мир в Ризі був польсько-русским, а не польсько-русско-українським.

Обі сторони говорили про Україну і обі хотіли послужитися Українцями, як своїм оруддем. Поляки хотіли мати Петлюру — але він був дуже слабонький в часі, як розпочалися мирові переговори. Йому позволили Поляки лише „з ласки" оставати в Галичині, яку вони уважають за свою землю, отже властиво не мав своєї держави. Тому, коли прийшло до властивого заключення мира і Поляки виділи, що Петлюра зробив свою службу, то прямо копнули його і сказали большевикам, що вони його не будуть попирати. Таким чином Поляки скоро скінчили з українським питанням. Забрали собі ті українські землі, які їм відступив Петлюра і ще троха без ніякої умови, тай тоді стали говорити з большевиками.

Без сумніву Поляки диктували мир. Це пізнати власне по українській справі.

Бо ще не давно читали ми шумні заяви большевицьких амбасадорів, що вони признають Україну самостійною державою. Ми читали їх запевнення, що вони недопустять, щоби Східна Галичина належала до Польщі. Вони навіть твердили, що рішучо будуть підпомагати думку створення окремої західно-української держави зі Східної Галичини.

Всі ті запевнення пішли в непамять, большевики згодилися на границі, які відтинають Східну Галичину і цілий шмат українських земель на північ від Східної Галичини.

Коли й правда, що большевики видвигали українську справу, для атута проти Польщі, то вони цілковито з нею програли. Польща не думає допустити ніякого політичного українського питання на „своїй" державній території, в своїх границях.

Значить большевики мусіли капітулювати.

Але єсть якась Україна поза східними границями Польщі, як це сказано в мировому договорі. Це має бути так звана „радянська" Україна, під скиптром Леніна.

Яку ціль мали московські совети, проголошуючи самостійну Україну, годі знати. Чи вони може числили на поміч українського населення у війні з Поляками, чи може лише на те, щоби показати Полякам, що то властиво Росія має дбати про Україну, а не Польща, про це ще годі певно судити. Певним одначе єсть те: Що не для добра України проголосили вони самстійність України, а для свого добра. Коли би вони були дбали про Україну, не були би йшли війною на ню за часів Центральної Ради, та за Директорії, коли то Винниченко стояв на її чолі. Не були би нищили силу України тоді, коли вона на заході була занята війною з Польщею. Їм конче хотілося мати Україну в своїх лабетах, як її держав русскій цар. Цей імперіялізм дістали вони в спадщині по Петрі Великім, Катерині, Олександрі, Николаєви.

Вони ще й тепер, в критичнім моменті, коли, покорені, заключають мир з Польщею, не хочуть зречися України. Бо що лекшого було сказати панам Полякам: „Ми зреклися України, ми згодилися на її самостійність і тому нехай сам український нарід говорить з Вами про свої границі". Тоді певне, що український нарід не був би згодився на такі границі Польщі, які установлено в Ризі. Тоді український нарід був би міг не лише стати до боротьби, але ще і віднестися до цілого світа з протестом проти польського розбою, як це тепер роблять Литовці.

Але большевикам шкода було випускати України зі своїх рук. Ліпше хоч часть її мати, коли не цілу. І тому вони проголошують її самостійність, тащать „українського" делеґата Мануїльського на мирову конференцію, торгуються самі з Поляками, а виторгувавши, кажуть Мануїльському перечитати по українськи мировий польсько-русскій договір і його підписати.

В той спосіб скінчила одна й друга сторона комедію в Ризі.

Нема сумнівів, що обі сторони невдоволені услівями. Поляки дуже радо пійшли би до Києва, і вони вже шукають способів. Їм сниться другий Андрусівський договір і „границі з 1772 р.". Нехай пробують йти. Вони вже раз були в Києві недавно. Але втікли за два дні. Недобра ворожба для них.

ПОЛІТИЧНІ НАСТРОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ У ВІДНИ.

Відень, 10. вересня 1920.

Говорити сьогодні про якусь витичну лінію в політичному життю тих десяток і соток Українців, які опинилися за кордоном, доволі трудно. Як немає одностійного представництва, як немає одноцілого табору, так теж немає одної спільної орієнтації. Українська громада на еміґрації, чи у Відні, чи в Берліні, чи в Парижі, чи денебудь — це комплекс менших або більших гуртків, в яких що особа то окремий погляд, відмінна орієнтація. Поминаємо міжусобиці деколи виключно дрібничкового характеру, поминаємо непорозуміння, повсталі на ґрунті чисто приватних справ — це атрибути кождочасної еміґрації і кождого народу, як вислід дивної психози, як вислід неприродних відносин. Це все, як сказано, має як не третьорядне, так принаймні другорядне значіння і по своїй суті не повинно стягати на себе головної уваги.

Річ в більш засадничих справах. В справах, так сказати би, що кидають рефлекс на загально політичні відносини в цілій Европі, являючися відбиттям непогамовано ріжничкуючихся поглядів і орієнтацій українського громадянства на еміґрації, затемнюють ще більше й замотують українську державницьку проблему.

Бувало деколи, що особи, приїзджаючі з краю за кордон, звикли говорити, що ніяк не в силі поняти тих настроїв, якими перенята українська еміґрація. Це подекуди правда. Раньше говорилося, що Українець, це партія. Тепер теж кождий Українець представляє собою инший напрямок і без пересади можна сказати, що стількиж орієнтацій маємо на еміґрації, скільки Українців на ній находиться.

Точна характеристика тут справді трудна. Є, що правда, певні відлами, які творять, більш-менш, одноцілу ґрупу, хоч та одноцілість більше поверховна, чим фактична.

Візьмім приміром українських комуністів. Колись слабо вони себе зазначували і майже не істнували. Щойно коли В. Винниченко виступив на політичну арену, скріпилися їхні ряди. Сьогодні ґрупа українських комуністів у Відні — бо тільки у Відні відгривають вони видніщу ролю — доволі значна. По відїзді Винниченка на Україну духовий провід обняв відомий теоретик В. Левинський. Видають вони тижневик „Нова Доба", випустили цикль комуністичних аґітаційних брошур та ведуть теж устну пропаґанду. Їх політика ще найбільше прямолінійна з усіх гуртків на віденській еміґрації. Особи, що ведуть провід в комуністичному гурткови, це здебільшого колишні соціял-демократи, які недавно ще, як залишили свою партію. В опозиції до українських комуністів стоїть П. Дятлів, перекладчик творів Леніна й Бухаріна, який обстоює прінціп „єдиної червоної Росії". Стоїть він зараз поза гуртком „Нової Доби" за свою роботу проти гуртка, а головно за статті, поміщувані в американських комуністичних „Українських Щоденних Вістях".

Гетьманство на еміґрації також віджило. Скоропадський, кажуть, тихо, що правда, сидить десь в якомусь курорті в Швайцарії, а тільки час до часу має відбувати якісь таємні політичні рейди до Берліну. В його користь натомісць дуже солідно працюють хлібороби-державники, які стали видавати свій орган „Український хлібороб". Між ними Шемет, Липинський, Дорошенко. Їх думки, це необхідність реставрації гетьманату на Україні, який під видом військової диктатури завів би строгий порядок. По їх думці найкраще на такий пост надавався би екс-гетьман Скоропадський і вони, а головно Шемет, стараються в тому напрямі на його поступок. Рівночасно регабілітують вони своїх кадидатів за кабінету Гербеля і дальші його наслідки, та кажуть, що Скоропадський сам кається за свій неполітичний крок і що за час еміґрації він зовсім виеманципувався зі своїх русофільських впливів, а доказом того це, що не приняв високого назначення, яке йому жертвував ґен. Денікін. Словом, державники-хлібороби уживають усіх заходів, щоби Скоропадського представити в як найгарніщому світлі з вірою в те, що незабаром лучиться нагода під його фірмою зааранжувати якусь нову авантюру.

Противну хліборобам політику ведуть т. зв. самостійники. Невеличка ґрупа, в якій провід обняли Андрієвський та Греків. Їх політика, це політика сильної руки, на зразок Вранґеля. Бажали би вони, всупереч політиці хліборобів, які тишком-нишком зиркають в сторону Німеччини, оперти свої аспірації на антантських кругах, а особа, яка змогла би завести трівкий лад, це по їх думці Андрієвський. Петлюра після них, це чоловік без волі і енерґії і з його заходів нічого не буде.

Є ще дві ґрупи, а саме соціялісти федералісти, з покровителем Мацієвичом і народники. Перші, орієнтуючися на антанту, бажають тісного звязку з Врангелем. Другі, українська народня партія, серед яких видніщу ролю грають Богун і Жук, орієнтуються на Німеччину.

Про заходи Петрушевича і його приклонників вже доволі писано. Його політика і сподівання на самостійну Східну Галичину йдуть окремою дорогою.

Деколи виринає і назвище Вишиваного. На ділі Вишиваний до політичної акції не вмішується. Коли приміром зроблено йому закид, що він конспірує на користь Скоропадського, мав він тим навіть обуритися і заявив себе справжнім демократом, що з такими реакційними ділами не має нічого спільного. Так принаймі кажуть.

Це був би на скору руку зроблений огляд головніщих політичних напрямків на еміґрації. В гру входить тут виключно сам Відень, бо по правді тут загал українських розбитків. Це більш-менш маркатніші прояви на тлі загального хаосу, який окутав наше життя на чужині і на скорі досвітки не має на разі віщування.

(„Вперед").

ЩО ТАКЕ РАДЯНСЬКА ВЛАДА І ЯК ВОНА БУДУЄТЬСЯ?

III.
(З „Нової Доби").
(Докінченнє).

Міська рада.

Міська рада це — збори депутатів, вибраних працюючим населенням повітового столичного міста.

Міська рада вибирається з обрахунком оп 1 депутатові на 1000 мешканців, але не менше 50 і не більш 1000 членів. В містах з числом мешканців менше 10.000 ся норма зменшується до 1 на 100.

У великих містах утворюються районні міські ради, які підлягають безпосередньо загальноміській раді.

Міська рада вибирається на 3 місяці, а скликується не меньш 1 раз на тиждень. Надзвичайні збори ради можуть бути скликані по постанові виконавчого комітету або на жадання половини членві ради.

Виконавчий комітет міської ради вибирається з обрахунком по 1 людині на 50 членів ради, але в числі це менш 3 і не більш 15.

Міська рада, це — стара міська рада, з тою тільки ріжницею, що в ній нема представників буржуазії.

Виконавчий комітет ради може бути порівнаний до старого міського управління.

Міська рада поділяється на такі-ж відділи, як і повітова, хиба за виїмком земельного відділу.

Краєва рада.

Краєва рада це — зїзд депутатів, вибраних повітовими та міськими радами.

Делеґати на зїзд вибираються з обрахунком по 1 людині на 10.000 мешканців повіту і по 1 на 2000 виборців міста, не висше 300 депутатів на весь край.

Краєва рада вибирається на речинець 3-ох місяців та скликається таким же порядком, як повітова.

Краєва рада та заміняючий її виконавчий комітет є висша влада в краю, а їх постанови обовязкові для повітових та міських рад, рівно як і для всіх громадян краю.

Краєва рада працює по слідуючій програмі:

1. Загальне політичне справоздання краєвого виконавчого комітету, та дальший напрямок його діяльности.
2. Питання, запропоновані на розвязання висшою радянською владою.
3. Обміркований та затвердження дохідно-витратного обрахунку по краю.
4. Заведення порядку користування землями та лісами.
5. Розвязання всіх питань, які виникли на господарчому та культурному ґрунті, про дороги, харчування, школи, лікарні й т. д.
6. Розвязання спірних питань, які виникли при розпреділенні на нові повіти або при переміні меж сих повітів.
7. Затвердження вибраних повітовими радами військових комісаріятів та назначення одного з членів комісаріяту військовим комісаром*) (завідуючим військовим комісаріятом).
8. Вибори двох політичних комісарів в губерніський військовий комісаріят**).
9. Вибори виконавчого комітету.
10. Вибори депутатів на краєвий або державний зїзд.

*) Одначе ті відділові комісарі не можуть зватися „народніми", позаяк термін народній комісар приналежить лише комісарам державної влади.

**) Військовий фаховець призначаєтьси центральним військовим комісаріятом.

Як що зїзд закінчив свої заняття, члени його розїзджаються, доручивши провадження біжучих справ виконавчому комітетові.

Виконавчий комітет вибирається в числі не висше 25 осіб. Він вибирає зі свойого кругу голову, його товариша та секретаря.

Поділившись на такі самі відділи, як повітовий, краєвий комітет приступає до праці. Особливу увагу комітет звертає на відділ управління та орґанізацію звязку як з підлягаючими радами, так і з центральною владою.

Всі старі ґуберніські установи, як і в повітах — повітові, з їх неодмінними членами, управліннями, то що, касуються, але готовий апарат тих установ треба, по можности, використати.

Зі старих урядовців треба залишити тільки найбільш необхідних і тих, що цілком визнають радянську владу.

Краєвий виконавчий комітет отримує всі кредити від центральних комісаріятів і розділяє їх по повітах по ухваленому зїздом обрахункові.

Крім краєвої ради, гроші не повинні відпускатися. І краєвий виконавчий комітет повинен знати, що у всіх випадках, коли в скарбницях нема грошевих знаків або коли не вистарчає відпущеного кредиту для місцевих потреб, він сам повинен звертатись до центральної влади, а не посилати туди товаришів, з повітів чи міста.

Державний зїзд рад.

Сама найвисша влада в краї належить державному зїзду рад селянських, робітничих і жовнірських депутатів.

„Державний зїзд рад робітничих, селянських та жовнірських депутатів є найвисша влада в Соціялістичній Радянській Республиці.

Делеґатів на державний (всеукраїнський) зїзд вибирається міськими радами з обрахунком по 1 на 25.000 виборців та краєвими зїздами з обрахунком по 1 на 125.000 мешканців.

Як що краєвий зїзд не попереджає безпосередньо державний, то депутати вибираються повітовими зїздами.

Краєвий зїзд скликається не рідше 2 разів в рік по постанові центрального виконавчого комітету, або по жаданню рад, які обіймають не меньш одної третини всього населення республіки.

До кругу завідування державного зїзду входять всі предмети загально-державного значіння, як то:

1. Загальне політичне справоздання ради народніх комісарів і центрального виконавчого комітету.
2. Основні закони республіки.
3. Державний буджет республіки.
4. Питання зовнішної політики, війни та мира.
5. Армія й фльота.
6. Податкова та грошева система.
7. Загальний плян народнього господарства республіки та його окремих галузей.
8. Спірні питання між окремими частинами федерації.
9. Вибори центрального виконавчого комітету.
10. Перевибори народніх комісарів частинно або цілковито.

Право установляти, доповнювати та зміняти основні тезиси конституції, а також затверджувати мирні договори, належить виключно державному зїздові. Право установляти та переміняти кордони, відокремлювати частини території республіки або належні її права, обявляти війну та заключати мир рівно-ж належить тільки державному зїздові рад, і тільки на випадок неможливости його скликання, даєтьcя право це центральному виконавчому комітетові.

Закінчивши заняття, зїзд розїзджається, передаючи всю працю центральному виконавчому комітетові, який заміняє його від зїзд удо зїзду.

Державний центральний виконавчий комітет є висша законодавча, розпорядна та контрольна установа в республіці.

В своїх пленарних засіданнях вона законодавствує і в своїх відділах (народніх комісаріятах) вона виконує біжучу роботу управління. Центральний виконавчий комітет дає напрямок і обєднує діяльність всіх радянських інституцій в державі, а також стежить за проведенням в життя декретів і постанов висшої радянської влади республіки.

Центральний виконавчий комітет обирається в кількости не більш 200 членів по партійним спискам і з такого розрахунку, аби в нього війшов і майбутній склад ради народніх комісарів.

В протязі часу між державними зїздами центральний виконавчий комітет заміняє собою зїзд і є найвисший орґан влади.

Центральному виконавчому комітетові належить право складати ради народніх комісарів (себто міністрів) і свої відділи — народні комісаріяти (міністерство).

Рада Народніх Комісарів.

Се — уряд Української Радянської Соціялістичної Республіки. Він має право видавати закони і управляти державою. Але за всю діяльність відповідає перед Центральним Виконавчим Комітетом та державним Зїздом Рад. Ухвалені ним декрети та постанови затверджуються Центральним Комітетом або Зїздом, які мають право припинити або зовсім скасувати всяке рішення Ради Народніх Комісарів.

Кождий член Ради Народніх Комісарів стоїть на чолі окремого Комісаріяту (міністерства).

Управління відділами Центрального Виконавчого Комітету, тоб-то народніми Комісаріятами, не є справою одної особи, а цілої Колеґії. Кождим Комісаріятом керує декілька осіб (Колеґія) по призначенню Ради Народніх Комісарів. Адже-ж голова сеї Колеґії, тоб-то Народній Комісар, має право і особисто приймати рішення, повідомляючи про них Колеґію. Розпорядження Народніх Комісарів, як висших народніх уповноважених, обовязкові для всіх рад всієї країни і для всіх її громадян без винятку. За справедливостю цих розпоряджень спідкує Центральний Виконавчий Комітет і увесь нарід, бо роботу народніх комісарів всі бачуть. Як вчинки Комісара викликають незадоволення народніх мас, то його можна оскаржити перед Центральним Виконавчим Комітетом, або перед державним Зїздом Рад.

Вся радянська влада з низу до гори від сільської ради до Ради Народніх Комісарів, будується самим працюючим народом.

Робітниче-селянський уряд — тільки слуга трудящого народу. Кождий мент нарід може перебрати його і в частині і в цілому.

Найвисша влада залишається за народом.

Нарід обирає лиших людий і сам дає їм владу. В цій владі кождий громадянин мусить коритися не за страх, а за совість. Така влада лишень виконує волю всіх і кождого. Повстати на таку владу — це повстати на самого себе. Тільки радам належить право зміняти та відміняти свої постанови й накази комісарів та членів Виконавчих Комітетів. Окремі громадяне за нарушення розпоряджень радянської влади підлягають перед революційним судом.

Революційний нарід мусить мати і революційну дисципліну. Без цього нарід загубить свої завойовання, бо ворог, якого ми перемогли, не дрімає і готує використати кожду нашу хибу і помилку.

Без дисципліни нема й не може бути сили.

Степан Рудницький.

ДО ОСНОВ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ.

Історична традиція.

Територію й расу треба вважати головними основами кожного народу. Дехто з шан. читачів звертав мені в розмовах із ним увагу, що таке виріжнювання цих двох справ і висування їх насамперед не слушне. Цей закид цілком справедливий, коли візьмемо на увагу тільки безпосередній вплив, безпосереднє значіння території й раси для народу й націоналізму. Та їхній вплив не тільки безпосередній, посередній ще більший.

Посередній вплив території й расовості є іменно головною підставою всіх дальших прикмет кожного народу: історично-політичних традицій і змагань, мови, культури. Територія й расовість обусловлюють цілий, аж до останньої точки над і цілий, всесторонно понятий історичний розвиток народу, в якому політичні й суспільні змагання, мова й культура себе витворили й розвинули. Подумаймо собі пр., як вплинуло географічне положення України на цілий розвиток нашої історії, подумаймо, що воно дало нам татарське лихоліття, козаччину, спромогу кольонізаційної експанзії і т. и. і т. и. То знов подумаймо у звязі з цім, якби то нині виглядав український нарід, колиб він не був такий дородний, відпорний, плодючий, а прийшлосьби йому переносити татарське лихоліття!?

Тому думаю, що всякий мій опонен, який закидавби мені надто велике акцетування природничих впливів території й раси на нарід і націоналізм, повинен перед усього подумати, що згадані посередні вплививи природи це сама суть історії, культури, мови, політики і т. д. даного народу. Спір ішовби тільки зза ріжної назви одних і цих самих річей.

Історично-політичні традиції і змагання, культура, мова між собою також рівновартні для народу й націоналізму як територія й расовість (знову між собою). Томуто в оцій низці статей ставимо теперечки на першому (зглядно третьому. місці історично-політичні традиції і змагання, це не значить, що придаємо їм більше значіння, як культурі чи мові.

Кождий самостійний нарід, кожна нація, чи вона має свою державу чи ні, мусить мати поспільну історичну традицію, спільні жертви, спільних героїв, спільні історичні хвилі щастя й недолі. Це почуття спільно пережитих історичних подій дає головні основи поспільного стремління до спільних ідеалів теперішньости й будуччини. Тим робом будуються підстави цього постійного плебісциту, який по думці Ренана, є суттю кожного народу.

Історичні традиції вже по самій своїй природі мусять бути прикметні голвно вище освіченим шарам кожного народу. Простолюддя всіх, хочби й (а може: перед усього) найкультурніщих народів сягає своєю памяттю в минувшину тільки дуже неглибоко. Кожному громадянинові треба щойно перейти елементи рідної історії, щоби пізнати бодай скелет рідної історичної традиції. Таке-ж не легко дається простолюдинові. З'осібна, коли він до того аналфабет — так як наш — з ласки довговічнього московського й польського панування.

Коли порівнюємо українського простолюдина з простолюдином культурних західно-европейських народів, находимо цікаву прояву. Наш просто ґеніяльний в своїм раді „дядько" і на цім полі соромитись не потрібує. Минувшина України, повна таких катастроф, такого страшного лихоліття, з так малим засобом світлих хвилин, ще дуже жива в памяті простолюдина, багато живіща як пр. минувшина Німеччини чи Франції в памяті німецького чи французького простолюдина. Історична традиція українського простолюдина живе що правда головно в його історичних і політичних піснях, в устній словесности. Дехто мігби тут закинути, що нарід цих пісень сам не складав і передає їх тепер без правдивого розуміння. Бо й такі теоретики в нас є. Та це закиди нестійні. Походження цих пісень річ другорядна, вони народні, коли народ їх цілі століття співає. Авторів їх не знаємо; — припускати, що вони були з вищих шарів, ніяк не можна, бо з досвіду знаємо, що вірші навіть найбільших поетів не стають (так легко або й зовсім ні) народними піснями. Впрочім probatio accumbit affirmnti.

Що-ж до розуміння їх, то певне наші мужицькі діти не розуміють цих слів колядок чи щедрівок, які співаються під вікнами в місячну зимову ніч на Україні, в яких згадується про давні походи морем на Византію, про старі княжі часи і т. и.

Та соловний терен історичної традиції нашого простолюдина, який лежить у історичних і політичних піснях XVII і XVIII віку, всякому простолюдинові дуже добре зрозумілий. Певне, перед українським „міщухом", „паном" він не розкриває своєї душі, таксамо як не розкриває її перед польським чи московським урядовцем. Певне, він не стане сипати датами, ні цитатами немаче адепт історичної науки. Та головну суть давньої визвольної боротьби українського народу проти чужинецького гноблення він розуміє знаменито, розуміє цю неволю й недолю, що потім присіла його злиднями. Що більше! дуже багато зустрічав я мужиків, що робили дуже влучні порівнання поміж цею минувшиною, що зачарована в пісні, та цею теперішністю, що переживать її треба на яві.

Таке зустрічав я в Галичині й на Буковині, в цих межових землях України, куди великі народні рухи доходили сливе тільки так, як відгомінні филі доходять в тихі затоки розбурханих далеко океанів. Тут, на Підкарпатті й Закарпатті історично-політична традиція серед простолюдина дуже слабенька. Якже сильна вона мусить бути вже на Волині й Поділлі, що вже й казать про Подніпря, Слобожанщину то що!?

Є вона, ця історично-політична традиція, серед нашого простолюдя! Вона зглядно дуже сильна й сама по собі дуже гарна. Коби найшовся в нас протягом останніх десятьліть, коли не державний муж, то бодай гурток спосібних людей, що змігби використати цю традицію простолюддя для політичних цілей української державности!

Та на жаль, не найшовся у нас ні такий чоловік, ні такий гурток. Шевченко почасти й Франко використали цю народню традицію в своїй поетичній творчості, Драгоманів у своїх суспільно-політичних працях. Вже це, так сказать, теоретичне використання історичної традиції нашого простолюдина дало українській національній ідеї величезні плюси. Та українська інтеліґенція останньої третини століття не вміла піти далі цими шляхами, котрі їй вказували згадані творці нинішнього українства. І на цьому полі, на жаль, бачимо, що український інтеліґент стоїть позаду українського простолюдина.

Практичні результати цеї сумної обставини побачили ми вперше й дуже наглядно при будуванні української державности. 1917—1920 р. це був і є свого роду іспит української інтеліґенції з її державнотворчого знання. Цей іспит тріває й досі та результат його ще непевний. Він залежати-ме між иншим і від цього, чи й як українська інтеліґенція використає історично-політичні й історично-суспільні традиції українського народу. Дотепер будовані українські державні твори так західно- як і східно-українські були на жаль тільки з імени й ізза деяких маловажних прикрас українські...

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЄҐАЦІЯ У ПОЛЬСЬКОГО МІНІСТРА ПРОСВІТИ.

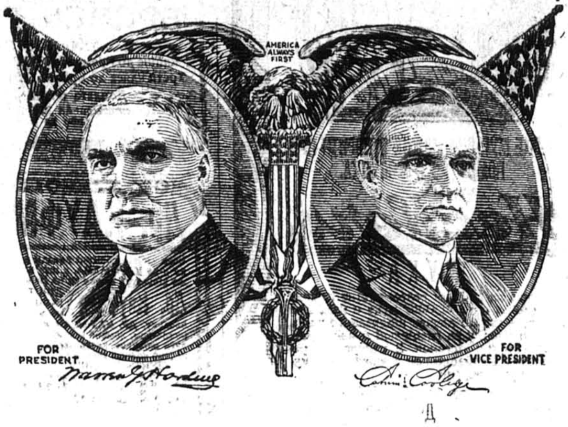
(З львівської „Громадської Думки" з 8. вересня с. р.).

З рамени Гор. Комітету і культурних інституцій явилася дня 3. с. м. делеґація в справах вищого середного шкільництва у польського міністерства просвіти. В склад делеґації входили: **др. Ст. Федак, др. К. Студинський і др. В. Щурат. Др. Студинський** запитав, що думає зробити польський уряд з укр. молодіжю і професорами які майже від двох літ не мають доступу на львівськім університеті і політехніці, зазначуючи, що польська молодіж не зазнала подібної кривди ані від царськог ані від німецького уряду. Міністер **Мацей Ратай** відповів, що під теперішню хвилю він як міністер просвіти в цій справі міг би дати хиба відмовну відповідь, бо ця справа залежна від рішення цілого правительства і **принципіяльного полагодження квестії державної приналежности Східної Галичини,** чого консеквенцією було би сповнення військової служби українською молодіжю (?). Коли **др. Федак** замітив, що це виключене, а що прецінь дівчата-слухачки університету не обовязані до військової служби, а їх також не допускається до студій, міністер Ратай признав, що цеї справи справді не розважано. Навязуючи до головної квестії він заявив, що ця справа однаково дражлива для Українців і Поляків, тому під цю хвилю уважав би відповіднійшим пошукати посередників до поладнання конфлікту. Над такими середниками, як **заснування окремого українського університету в Станиславові(?)** або дозвіл на отворення приватних університетських курсів у Львові у Варшаві вже раджено. Сам міністер уважав би ще найможливійшим до зреалізовання дати дозвіл на приватні університетські курси.

Проти основання українського університету в Станиславові заявилися рішучо всі члени делеґації. В звязку із замкненням львівського університету перед українською молодіжю **др. Щурат** порушив справу університетської бібліотеки, з якої користання для української молодіжи зовсім утруднене. Без огляду на оконечне рішення університетської справи зажадав вповні свобідного доступу до бібліотеки для української молодіжи, яка і на приватних університетських курсах без тієї бібліотеки не могла би обійтися. **Др. Студинський** звернув міністрови увагу на поступовання з тими особами, яких досі не принято до служби. Це поступовання др. Студинський назвав анархічним, бо инакше розпоряджує правительство, а инакше поза правительствені польські комітети „оброни народовей". Про це, зауважив проф. Студинський, може відповісти спеціяльна делеґація народнього учительства, яка жде авдієнції.

На закінчення **др. Щурад** пригадав, що дуже важні будинки призначені на культурні українські цілі реквіруються польськими військовими властями. Ізза таких реквізицій головно терплять від довшого часу бібліотека „Народного Дому", до котрої доступ утруднений розпорядками військової шпитальної власти і єдиний відповідний для української ґімназії будинок, занятий також на військовий шпиталь. Було би вказаним, щоб при увільнюванню реквірованих будинків будинок української ґімназії був увільнений перший тим більше, що він від початку війни занятий.

Вкінці, даючи вислів гадці українського загалу, др. Щурат заявив, що всі подібні домагання — **це лиш змагання до привернення передвоєнного українського стану посідання,** та що без привернення його не можна приступити взагалі до поважного трактовання польсько-українських дискусій. Міністер весь час нотував, чи для поважного ужитку — не віримо.

Як женщини з Мейн голосували в місяцю вересни, так женщини сього краю будуть голосувати в падолисті.

Свобідне жіноцтво Америки має тепер спромогу в кождому стейті Спол. Держав, вміло і по патріотичному перевести в діло свій новий привілей: Вони віддадуть голоси на представників Републиканської плятформи: Гардінга і Кулиджа.

Бо жінки знають: що найбільш соціяльна і гуманітарна реформа зазначена в часах знесення невільництва, вказується в практиці Американізму, в справедливому поведенню, в духовім розвою та добірній штуці правління Републиканської партії.

Вони знають: що Републиканська партія була головним висловом і діяльним чинником реформ кращих і відраднїщих условин життя для жіноцтва і дітий нашого краю: в дома, в школі, в фабриці і по менчих робітнях.

Вони знають, що представики і вибранці Републиканської партії, свідомі занеханої праці щодо здоровля і буття наших жінок і дітий, при адміністрації Гардінга та у великій мірі спільній помочі і праці патріотичного жіноцтва заведуть загалом конечні соціяльні реформи.

Вони в час світової війни віддали більше прислуги чим хтонебудь з нас: бо чи може бути більша посвята як жертва материй, жінок і дівчат. Підприємчивість їх чинила чуда у вирівнанню занедбань короткозорого і повільного правительства, а головно їх праця при надзиранню здоровля і продумованню вигід для своїх найблищих що боролись і терпіли далеко в чужих краях, і хотяй серця їх наповнені жалем за жертвами, вони охотно віддавали все що наймилійше для них в світі — для добра і чести нашої дорогої вітчини.

Однак вони не дозволять на подібні жертви для чуженецьких інтриг і імперіяльних змагань. Вони не дозволять, щоб знова їх сини і мужі йшли в далені країни і там борючись вмирали не задля потреби свого рідного краю, але для інтересів залежних і під контролею заграничних держав.

Вони знають, що народня честь не позваляє на угоди секретних інтриг і затемнених інтересів; що Ліга Народів не є вихідною точкою для загального мира, але віруючим колесом безкорисних клопотів і безконечної боротьби.

Женщини в Америці є дійсно поступові Американи, які стоять непохитно на сторожі свого домашнього огнища і свого прапору. Вони подбають, щоб Давня Слава американської самостійности, засади, поступу знова станула своєю повагою, як сяєво світа. Вони стануть голосувати за вручення і придержанням сего глибокого кличу републиканським представникам:

Harding i Coolidge

REPUBLICAN NATIONAL COMMITTEE.

АРТИСТИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕСПУБЛИКАНСЬКОЇ КАПЕЛІ НА ПІДКАРПАТТЮ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Скрутне становище нашої батьківщини відбилося теж і на Українській Респ. Капелі. Воно спричинило фінансову крізу капелі в Берліні і витворило атмосферу безкарности і безвідповідальности, з якої скористали всі темні елементи в капелі, взяли верх і почали скандалити і компромітувати українську державну установу в очах чужинців. Рада капелі, яка станула на чолі інституції, зложена з людий, не маючих з українством нічого спільного і інспірована ворожими для української справи членами капелі, уважала своїм першим обовязком виключити зі складу всіх свідомих і ідейних робітників, які протестували проти скандалів і компромітації української справи за кордоном. Таким чином У. Р. Капеля розділилась на дві нерівні частини: одна більша з Кошицем на чолі відіхала на чеські курорти Турнов і ин.; друга частина, пробираючись на Україну, рішила зупинитись на Підкарпаттю і розпочати тут культурно-просвітну роботу.

Прибувши при кінци липня до Ужгороду, ся група з 16-ти чоловік зорганізувалася в товариство під назвою „Кобзар" і розпочала працю. Дня 11. серпня відбувся перший концерт в Ужгороді. Програма складалася з хорових і сольових точок, репрезентуючих творчість музиків України наддніпрянської і галицької. Саля була заповнена, богато людий приїхало зі сіл і близких міст, були присутні представники місцевої й антанської влади. Успіх перевисшив сподіванки. Кілька пісень було повторено. Дуже подобалися сольо-співи п. Марини Терпило, п-и Ніни Машкевич і п. Михайла Рощахівського, дірігента хору. Співакам піднесено по китиці цвітів. Місцева преса так передає вражіннє від концерту: „Тот хор артистів української капелі співає як небесні ангели. А тож тоті пісні, що співає й наш руський народ. Ми стали горді, что ми є Русинами". („Народ"). — „Так красно співала капела, ги ангели. Спів очаровав публику, яка обсипала хор цьвітами. То било щось чудесне, небесне". („Руська Нива"). — „Публика франірована била так, что не могла перестати плескати. Можеме казати, что от 16 осіб только іскуства і артистики і не смілисме чекати. Інтерпретація, яка била руських пісень і співанок через капелю єще і от одного Мадяра викликала критику: „се не земноє". („Наука"). Гарну рецензію умістила також місцева мадярська часопись.

Успіх першого концерту заохотив співаків до другого й третього концерту з новою програмою, які відбулися 26. серпня й 4. вересня, і були також тепло приняті ужгородською публикою.

Поза сими концертами хор співав в селі Карчаві під Ужгородом для стрілецької сотні, а також кілька разів на сходинах Руського Клюбу, де члени гуртка виступали крім співу з деклямаціями. „Наука" зазначує в звязку з виступами гуртка, що в Руськім Клюбі розвинулося культурне життє.

При кінци серпня гурток вибрався в концертову подорож по Підкарпаттю. Відбулося по два концерти в Мункачі і Берексасі. Співи викликали велике одушевленнє місцевого громадянства, Чехів і Русинів, які численно приходили на концерти. Другий концерт в Берексасі популярний по знижених цінах улаштовано спеціяльно для війска, яке стоїть там залогою і набирається виключно з місцевого населення — Руснаків. На концерті піднесено співакам китицю квітів від Чеської Армади.

Треба відзначити цікаві і цінні виступи хору на Службі Божій в монастирі „Чернеча гора" під Мункачем і в селі Давидкові. В монастир хор був запрошений з нагоди відпусту; велика монастирська церква була повна народу, який уперше почув гарний церковний спів від своїх братів-Українців.

В селі Давидові хор співав також Службу Божу на запрошеннє селян. По богослуженню комітет, спеціяльно вибраний селянами для сеї нагоди, улаштував в школі принятте для співаків. В щирих промовах було зазначене, що тут і господарі і гості однаково вийшли з селянської хати, що честь тим, хто не згордував принести прегарні співи під селянську стріху. Перед вечером відбувся концерт у великій клясній кімнаті. Було повно людий і радісно було бачити щасливі обличча і малих і старих при згуках зрозумілих і знайомих народних пісень, особливо коломийок, і чути вислови здивовання й утіхи, що й на простій руській мові можна декламувати й так гарно співати, а не лиш на мадярській, як доси було.

Такі от результати одномісячної праці гуртка „Кобзар" на Підкарпаттю.

„Капелу лиш хвалити можеме, что между такими тяжкими обставинами співати доберала ся" — пише „Наука" в рецензії на другий концерт хору. І дійсно, тяжко приходиться співакам і з морального і з матеріяльного боку. Ідея однак сильнійша від дрібних плянів наживи і спекуляції; вона знайшла собі прекрасний вислів в сій тяжкій, але великій праці серед народу і для народу, на рідній запустілій ниві Підкарпаття.

НАВЧІТЬСЯ ПЕРШОЇ ПОМОЧИ ВІД ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

Припадок. — Каліцтво. — Біжіть по лікаря. — Що тут робити.

Чи то в копальнях, чи в трачках, чи в пекольних залізних заводах трапляється рік-річно міліони припадків. В тисячних случаях чоловік гине на місци але в тисячних прочих людина позбувається своїх ніг, рук і тим чином остається калікою на ціле життє. Позатим є міліони таких припадків, що чоловік вийшов би, коли нещо, то бодай менше потерпівши, коли би відразу найшов першу поміч.

Нераз ріжниця кількох секунд чи минут в осягненню першої помочи, рішає о життю або смерти покаліченого.

Щоби запобігти таким нещасливим случаям, щоб поучити людий, як віддавати поміч в наглих випадках, Червоний Хрест основав курси Першої Помочи, де подаються засади способу зберігання життя в поважних припадках. Неможливо річно бубой подати ту число тих людий, які завдяки знанню, яке осягнули на таких курсах і нині щасливо живуть і мають цілі руки, ноги і очи.

В копальнях так практикується, що лікар нікоди не сходить вниз копальні, а оглядає лише нагорі. В той способ він може помочи більшому числу покалічених. Однак в низу копальні, збереження життя гірника, може нераз бути квестією секунди або минут. Чи перевязати рану, чи відтягнути електричний дріт, це дрібниця, але коли не зробиться цего скоро, то може всьо бути запізно. Перша поміч в наглих случаях поучає гірника як се зробити.

Тосамо відноситься до залізничних робітників. Вчас вистане оден раз перетягнути житкою, щоб заацити діру, на що пізнійше треба перетягнути десять разів, а нераз одним стягом можна зберегти цілість убрання. Значіння і вагу знання, осягненого на таких курсах, вже давно оцінили залізничні робітники, з яких 500.000 в протягу минулих літ учащали на курси першої помочи в наглих случаях.

Скрізь по американських залізницях їздить віз під наглядом лікаря Червоного Хреста. Цей віз є приладжений спеціяльно до лекціонування. Люди приходять до того воза і дістають відповідні інформації, як мають поступати в наглих случаях. Лікарі Червоного Хреста часто запрошують ріжні компанії в поблизких місцевостях. Запрошені лікарі представляють людям, заняттям в копальнях, трачках, і фабриках, зовсім безплатно, як треба працювати, щоб остерегтись від наглих припадків.

Роботодавців дуже легко переконати, що то виплачується, коли люди знають дещо про першу поміч. Звіти великих сталевих заводів вказують, що припадки зменшилися, зменшилися случаї, де від малих ран пошириться зараження, ампутацій рук і ніг, спричинені зараженнями зовсім застосились, час страчений робітниками зменшився, заробіток людий збільшився, скарги на компанії впали до половини і взагалі люди працювали лучше. Позатим вони віднали, що їх життя є о много безпечнійше. Так в дійсности вони поплачуються, з одної сторони для робітників а з другої для компанії.

Багато місцях першої помочи організують місцеві відділи Червоного Хреста. В деяких случаях кляси є зовсім безплатні а в деяких платиться лише на перевязки. Там де є затрудненя велика скількість людий там рободавці покривають видатки.

В таких клясах поучається як зашивати рани, як здержувати уплив крови, як приводити до життя чоловіка потерпівшого від удару, як прим. електрики, зімління або непритомности спричиненої упадком або ударом. Поясняється зараження і причини як вони повстають і спосіб як можна від них остерегтись. Поучається о поранених, вивихнених і малих ранах і подається найлучші способи як помагати в таких случаях. Поясняються побиття і попалення як рівнож описується средства проти затроення. Перша поміч оказалася рішаючим чинником в таких случаях як прим. коли дитина зїсть щось неїстивного. В богато случаях тим способом збережено життя неодної дитини.

Червоний Хрест назначує нагороди за найлучші приміри збереження життя на основі примінення першої помочи, коли ті приміри дійдуть до відома відділу Червоного Хреста. Минувшого року дістала нагороду дівчина в стейті Міннесота. Її батько працював коло молотільні. Машина вхопила його руку розторохала її і відтяла. Дівчина скоренько завинула батькове рамя, здержала уплив крови а робітника, що там також працював післала за лікарем. За дві години прийшов лікар. Опісля він повідомив Червоний Хрест, що та дівчина безсумнівно спасла життя батька, бо в противнім случаю йому кров бувби вийшла і був би згинув, заки наспіла лікарська поміч. Для дівчини назначено нагороду в сумі 50 долярів за те що вміла задержати притомність ума і знала що зробити в такім поважнім случаю, який міг конечно фатально скінчитися.

Загально можна сказати, що кождого року трапляється від 90.000 до 100.000 фатальних припадків в фабриках, в трачках, на залізницях і взагалі в індустрії як також в погоні за світовими приємностями. Коли знається про першу поміч, то в богато случаях можна собі або свому ближньому помочи. Червоний Хрест є кождої хвилі готов подати всякі поучення і інструкції, якими можнаби поширити знання першої помочи між усіми тими, які її так конечно потребують і раді того знання набути.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕННЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ

(В сій рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших похвалів).

DETROIT, MICH.

Заходом Спів. Тов. „Боян" відограється **в неділю, дня 24. жовтня** (октобра) 1920 р., в парафіяльній гали при Кліперт Евеню, прекрасне представлення **„ТЕРНОВИЙ ВІНОК", або Жертви Царизма,** драма в 4. діях, Володимира Сиротенка. Режісер Василь Запотічний, діриґент Андрій Стисловський. Вступ звичайний. Початок о год. 7.30 веч. — Комітет. 125-7

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Повідомляється членів Тов. Згода, від. 62, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 17. жовтня 1920 року в гали Мікнікоч, 62 ул., Вест Філядельфія. Проситься членів явитись бо справи важні до обговорення. На тім мітінгу здасть справозданне делеґат з конвенції. — В. Волчанський, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймаєсь. — За одно поміщення платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін на дворазове оголошенне з 6 стрічок належить присилати $1.00. Оголошення продажи фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положение і ціна. Рішучо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлювание надмірної прихильности для костумера і напади на других продавців.

В справі поміщуваних оголошень на адресу „Свободи", не належить запитуватися адміністрацію а писати прямо на таку адресу, яка є подана в часописи. Адміністрація не має обовязку відкривати імен сторін, даючих анонімну адресу.

Пошукую свого товариша **МИХАЙЛА ГАРМАТЮК** або брата його **МИКОЛУ,** з села Залісє, повіт Золочів, Галичина. Хто би про них знав або вони самі зволять написати на адресу: JOHN URBAN, c/o „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 124-5

Пошукую свого брата **АНТОНА МУХНІЙ** з села Кобиловлоки, пов. Трембовля. Має перебувати десь в околици Дітройт. Вже сім літ не чув про него. Хто дасть знати про него дістане нагороду. Голоситись прошу: J. M. MUCHNIJ, 320 West 52nd St., New York, N. Y. 124-25

Пошукую **МИХАЙЛА ЗАБУДНОГО,** з села Жилиниць, пов. Борщів. Має перебувати у Вінніпеґу, в Канаді. Хто би з краянів про него знав або він самий, най зголоситься на адресу: FRED KWASNIZKI, 179 Bagley Ave., Detroit, Mich. 124-25

ДОБРА НАГОДА для Галицьких Українців, котрі мають замір вертати до краю за рік або два, аби з малим капіталом зробити маєток. Пишіть сейчас по близші інформації. UNIVERSAL DISTRIBUTING CO., 36 Madison Sq. Station, New York City. 19-26

ЕКСТРА! Конець прийшов для злодіїв і ошустів! Хто Вас обікрав або ошукав? Де твій муж або жінка? Прийдіть зі своїми клопотами до нашого офісу до одинокого українського детектива Михайла Ґеллес, капітана Резервової Поліції. Приймаємо справи по цілій Америці. Порада даром. Повне вдоволення. Памятайте на адресу: MICHAEL GELLES, 299 Broadway, New York City — Telephone: Worth 3515. 100—

Потрібно українсько-польського **КОРЕСПОНДЕНТА** до ведення інтересів почтою в Ню Йорку. Знанне писання на тайпрайтер конечне. Зголошуватись писменно з поданнем практики до: G. HELBIG, 100 Waldo Ave., Jersey City, N. J. 125

На продаж МУРОВАНИЙ ТРИПОВЕРХОВИЙ ДІМ, з пивницею; з меблями або без меблів. Принагідне місце на лікарський офіс або бордінґгавз. Зголошуватись: 108 Grand St., Jersey City, N. J. 125-7

На продаж ҐРОСЕРНЯ і БУЧЕРНЯ, близко почти в долині міста. Ціна умiркована. J. PENCAK, 201 Halladay St., Jersey City, N. J. 124-6

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

НОВИНКИ.

Трудности в подорожі по Европі.

Замість облекшити переїзд через границю, то його ще утрудняють деякі держави в Европі. Так на приклад Чехословакія стала тепер дуже обережна при граничній контролі. На границі переглядають урядники все як найдокладнійше, перевернуть кожду хусточку, не дозволяють брати зі собою ніяких харчів, а з краю не вільно вивезти більше. ніж 1.000 корон в грошах. Дуже утруднене навіть перевожене гроша з міста до міста для купців.

У відплату за американські пашпорти бере тепер: чеське правительство по 10 долярів за кожде візо від Американців, хоч від своїх бере лише по кілька корон. Тепер Американець мусить заплатити 10 долярів за вступ до Чехії, а опісля знова 10 дол. за дозвіл виїхати з краю.

Зміна в чеській амбасаді у Вашінґтоні.

Дотеперішний управитель чеського посольства у Вашінґтоні, Іван Масарик, син чеського президента Масарика, покидає своє становище і відіздить до краю. На його місце іменований дійсним послом Др. Бебріх Степанек.

З нагоди пращання дотеперішного свого шефа, устроїли урядники посольства святочний вечер і вручити Масарикови дарунок в формі золотого годинника.

Пригода українського автомобіліста.

Олифантський греько-католицький парох о. Михайло Лисяк не має щастя. По кількох автомобілевих пригодах притрапився йому в неділю 10 жовтня справді трагічний випадок. Коли він переїздив дорогою в Плейнсвіл, наїхав на чоловіка Івана Накарчина, якого так фатально потовк його що він помер заки ще прибула лікарська поміч. о. Лисяка випущено на волю, по зложенню запоруки („бейлу“).

Хочуть замкнути віденський університет ізза браку топлива.

Віденський університет знайшовся в прикрім положенню, бо не має дров ні угля на топливо. Виходить, що треба буде замкнути його на цілу зиму..

Положенне погіршується ще й тим, що нема загалом гроший на удержанне висших наукових інститутів, бібліотеки та лябораторій. Тому представники висших наукових заведень у Відни віднеслися до аліянтської комісії з просьбою о поміч.

Кілько Українців на Підкарпаттю.

Соціял-демократична ґазета „Народ“ з Ужгорода пише: Чеська новинка „Час“ з 12 вересня подає статистику чехословацької републики.

На Підкарпатській Україні нарахували 306.000 Русинів. Всіх греко-католиків є 592.000, а всіх Русинів 433.000. Деж поділося 159.000 Русинів? Чи не записали їх до Словаків?

Неділя Червоного Хреста 14. листопада 1920. — Під увагу Духовенству і церквам в Америці. — Що робив Червоний Хрест в час війни.

Американський Червоний Хрест годував, з одягав і захищав міліони нещасних людий по всіх поруйнованих країнах Европи.

Триста тисячам бездомних дітий дав дах над головою, одіння, харчі і лікарську опіку.

Доставив двіста трийцять міліонів хірургічних бандажів, десять міліонів штук теплого одіння, десять міліонів і шістьсот тисяч шпитальних костюмів, одів два міліони безпомічних біженців.

В своїх шістьдесяти і трох домах для подорожуючих старався їм о домашну опіку і вигоду.

Звиш міліонови материй і жінок дав матеріяльну допомогу і моральну піддержку.

Що місяць девятьдесять пять тисяч стривожених родичів допитувалось за своїми на поли бою, і що місяця Червоний Хрест відповідав на стілька листів.

З своїх полевих кантин годував американських жовнірів на фронті.

Щоб мали де спочати після втоми і бруду, построїв для них стації з купальнями, постілю і дезинфекцією.

Поставив харчівні на всіх зелізнодорожних стаціях у Франції.

Жовнірам в закопах приносив вісти від їх загублених родин і рідних.

Дбав про американських плінних в Німеччині.

В одній Франції удержував шістьдесять девять санаторій для сухотників.

Для тої служби людям і людству Американський Червоний Хрест закликав американський народ і записав в себе дільними членами двайцять два міліони чоловіків і жінок та двайцять міліонів шкільних дітий. Притягнув до роботи вісім міліонів американських материй, жінок і сестер за добровільних співробітників. Зорґанізував шістнайцять тисяч відділів. Одержав на своє діло в час війни від американського народа чотириста міліонів долярів.

Отсе минулий рекорд Червоного Хреста і запорука його праці на будуче.

Для чоловіка наївного, котрий би лише правду говорив, життє булоб незносним; старанобися його всюди позбутись найскорше.

Тойсам чоловік має в тімсамім ділі в ріжних часах ріжні гадки і почуття. Що-ж дивного, що кождий думає инакше?

Хто читає легкі книжки, той стається легким і ненавидить правди природи.

Люди є більше дурні ніж злобні.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ДОПИСЬ.

PHILADELPHIA, PA.

Молоде поколінне.

По двомісячних вакаціях і здоровім відпочинку вертають знова до праці так учителі як і ученики щоби дальше розпочати працю. І родичі як старших так і молодших дітий старають ся, щоб їх діти научились читати, писати, рахувати; загалом просвіти і культури. Тут в Америці на вільній земли Вашінґтона кождий народ кромі англійських шкіл старається утримувати своїм власним коштом свої школи в своїй, рідній мові, так звані чужинецькі школи. На жаль українських рідних шкіл дуже мало, мимо того, що число Українців в Америці виносить щось пів міліона. Українські діти туляться по чужих школах, именно польських. Не зле, як каже пословиця, і чужого навчитися, а своє шанувати, але ця пословиця є для старших. Коли мала дитина вивчиться чужої мови, чужого письма, чужих звичаїв і обичаїв, то не знати-ме свого письма ані звичаїв. Вона не буде свого шанувати але на відворот, буде свого встидатися, буде думати, що чуже ліпше. І хто буде тому винен, як не ми самі, американські Українці? Як вже не мож отворити шкіл для щоденної науки, то бодай так звані вечірні школи, по годинах англійської науки, щоб в своїх українських домах можна українську дітвору научити свого рідного письма. Нам треба жити, не упадати. Нам треба, щоб наше молоде поколінне знало прочитати історію свого народу, ту кроваву історію з тепершніх днів на Україні. Брак нам тільки застановлення, глибокого думання, більше практичного розуму, коли не ученого.

Вплив американського життя на нас є великий. Американські звичаї не все принесять нам користь. У Американців, є таке змагание, щоб все, що вони творять, принесло їм особисту користь. Під впливом такого стану річий і Українці в Америці дуже скорі думати, що кожде народне діло твориться тільки для особистих цілий; а так воно не є в многих случаях. Ми повинні мати віру і в добру ідейну справу, в справу народу!

Нашою цілию повинно бути щоби виховати молоде поколінне, дійсну будуччину українського народу, нашу майбутню велику славу!

Піддержати рідні школи це наш обовязок, бо це буде велика користь для нас і для наших дітий тут і коли би ми повернули до краю, на Україні. Українська дитина стане культурною і просвіченою. Ці прикмети, це підвалина будучого її стремління в життю, щоб стати доброю і пожиточною якою кождий громадянин чи громадянка українського народу бути повинні.

Іван Кошельник.

ДЛЯ СУПРУЖОГО ЩАСТЯ.

Румунська королева Марія, звісна в Европі красавиця, дає такі ради для жінко:

1. Ніколи не зачинай сваритися. Колиж сварка зачнеться і єї не можна виминути, то жінка повинна уступати до спослідного.

2. Не забудь, що твій чоловік також не ангел, а чоловік. Він має своїх недостачі. Коли будеш свідома цего, то не одно даруєш йому.

3. Не проси зачасто гроший в чоловіка. Обчисли наперед, кілько тобі треба, а опісля обходися аж д кінця з тим, що дістанеш. Найліпше зажадати грший на тиждень.

4. Коли серце твого мужа дуже елестичне і склонюється до кого иншого, то ти нагадай собі на його жолудок. — Корми його добре, а він звернеться знова до тебе.

5. Деколи, особливо не в дуже важних ділах, ставляй чоловікови останне слово. Це йому подобається.

6. Коли читаєш ґазети, то читай їх уважно. Вичитуй біжучі справи і політику. Щоб ти могла розмовляти з чоловіком про них.

7. Хочби як оправданий був твій гнів, то ніколи не говори свому чоловікови такого слова, яке могло би його гірчити.

8. Час від часу зроби несподіванку чоловікови; але дай йому до пізнания, що і в тебе людська природа і що й тобі може дещо придатися.

9. Коли твій чоловік інтеліґентний і енерґічний, то будь для него добрим товаришом; колиж боязливий і повільний, будь йому другом і дорадником.

Родичі є потрібні дітям, а правительства масам, аби їх виховати.

Природа сама управляє чоловіком. Вона завсіди витворює для него потреби і побуджує духа до нової діяльности.

Люди то діти, проте треба обходитися з ними як з дітьми.

Тільки тоді чоловік є чоловіком, коли робить те, що узнав добрим; коли його воля є його волею.